

سه‌رکردایه‌تی کورد به پێشانگایه‌تی به‌رێزان "مام جه‌لال" و "کاک مه‌سه‌ود" ده‌بێ بۆ به‌ره‌نگاربوونه‌وه له گه‌ڵ هه‌ر چه‌شنه هه‌ره‌شه و هه‌رشیک بۆ سه‌رباشووری کوردستان "مه‌رجه‌عیبه‌تیکی نه‌ته‌وه‌یی" سازکه‌ن ... دیمانه له گه‌ڵ به‌رێز عوسمان جه‌عفهری سه‌رکرتیری گشتی یه‌کێتی دیموکراتی کوردستان ... سازدانی دیمانه: هیوا وه‌هاب

کاک عوسمان وه‌ک ده‌سپێکی پرسپاره‌کانمان پێمان خو‌ش بوو که له سه‌ر کێشه و مه‌سایلی رۆژ و هه‌نوکه‌یی و تاییه‌ت به کوردستان بدوین و یه‌که‌مین پرسپاره به‌م شیوه‌یه پێشکه‌شی به‌رێزتان ده‌که‌ین.

پ: به‌رێز کاک عوسمان جه‌عفهری ره‌وشی گشتی سیاسی ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوین و کێشه‌ی کورد له‌م ئال و گۆرپانه دا چۆن هه‌له‌سه‌نگین و کورد ده‌بێ چۆن رووبه‌رووی هه‌لومه‌رجیکی به‌م چه‌شنه بیته‌وه؟

(عوسمان جه‌عفهری): له وه‌لامی ئه‌م پرسپاره‌تان دا زۆرشت ده‌بێ بکه‌ونه به‌ریاسه‌وه، ئه‌م رژێمانه‌ی که ئیستا له رۆژه‌لاتی ناوین ده‌سه‌لاندان، بیگومان به‌ره‌می پلانه‌کانی ئه‌و کاتی بریتانیا و فه‌ره‌نسا بوون که له ساڵی 1920 و پاشان شه‌ری یه‌که‌می جیهانی پێکهاتن و به‌م هۆیه‌ش هه‌بوونی ئه‌م رژێمانه به شیوازی ئیستایان له به‌رژه‌وه‌ندی و مه‌سالهی ئه‌مریکادا نین ئیستا چ به‌رژه‌وه‌ندی سیاسی و چ ئیکۆنۆمیکی و کۆمه‌لایه‌تیش. هه‌ر به‌م مه‌به‌سته‌ش ده‌بێ بگۆردرین. هه‌ر به‌م مه‌به‌سته‌ش حکومه‌تی ئه‌مریکا سه‌رقالی زۆر لیکۆلینه‌وه و تووێزینه‌وه بووه له ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوین که هه‌ر له کاتی رووخانی سۆفییه‌تی پێشوو ده‌ستی پێکردبوو و له ئه‌نجامی ئه‌م پرۆسه‌یه دا زۆر ده‌سکه‌وت و خالی لاوازی ده‌ستنیشان کردوه که بتوانیت بۆ هۆی ئه‌م خاله لاوازانوه شوینیکی ئاوه‌لا بدۆزیته‌وه که ده‌ستی‌وه‌ردانی له ناوچه‌که‌دا له‌گه‌ڵ بارودۆخ و هه‌ل و مه‌رج دا بگونجیت. یه‌که‌مین سوچی تاریک و خالی لاواز ئه‌فغانستان بوو که به ده‌ستاویزی رووداوه‌که‌ی 11 سپته‌مبه‌ری 2001 ریگای بۆ هاتنه‌ناوی رۆژه‌لاتی ناوین به شیوه‌ی ئه‌کتیف ئاوه‌لا کرد و بیگومان ئه‌گه‌ر ئه‌م بیانوه‌ش نه‌بوو یا بیانوویه‌کی دیکه هۆکاری ئه‌م هه‌رشه ده‌بوو. به‌م شیوه‌ی یه‌که‌مین ئه‌لقه‌ی زنجیره ئه‌منیه‌تییه‌کی سازدا و پاشان ئه‌لقه‌کانی دیکه ئێران و ئیراق و سووریا بوون. له گه‌ڵ ئه‌وه‌ش دا که ئێران نزیک ئه‌فغانستانیش بوو به‌لام ئامانجی دووه‌می ئه‌مریکا نه‌بوو، ئه‌ویش به‌ چه‌ند هۆ، یه‌که‌م ئێران و لاتیکه‌ی گه‌وره‌ی جوغرافیایی بوو و هه‌یزی مه‌زنی سه‌بازی و ئاپۆره‌ی زۆری له خو‌ گرتبوو، پاشان گرنگتر له هه‌موو ئێران به‌شی هه‌ره‌ ستراتژی ناوچه‌که‌ بوو و هه‌یه‌ که ریگای به ئه‌مریکا نه‌ده‌دا که دووه‌مین ئامانج بیت له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که زۆر به‌ره‌ی دژه ئه‌مریکا له ئێران و ده‌ره‌وه‌ی ئێران و ته‌نانه‌ت ناوخۆی ئه‌مریکاش هه‌بوون خود مه‌ترسییه‌کی گه‌وره بوون که هه‌ره‌شه‌یان له حکومه‌ت و هاوولاتیانی ئه‌مریکایی ده‌کرد، به‌م هۆیه‌ش ئه‌مریکا سیاسیه‌تی ئیزۆلاسیۆنی ئێرانی گرت به‌پێشه‌وه.

سووریا ئه‌لقه‌یه‌کی لاوازی ئه‌م زنجیرییه بوو که نیوان ئه‌لقه‌کانی دیکه دا جی ی گرتبوو و ئه‌مریکاش زۆر به ئاسانی و ئاساییش ده‌یتوانی که ده‌ستی تیوه‌ربدات، به‌لام په‌یوه‌ندی توندوتوڵی سووریا له گه‌ڵ ولاتانی عه‌ره‌بی و هه‌میش به‌شداری ئه‌م ولاته له شه‌ری که‌نداوی دووه‌م له گه‌ڵ هه‌یزه فره‌نه‌ته‌وه‌کان به مه‌به‌ستی ئازادی کویت و هه‌روه‌ها هه‌بوونی ده‌ستاویزی مه‌زن تر له سه‌ر سه‌دام هۆکاره‌یه‌کی دیکه بوون که گوشار و ده‌ستی‌وه‌ردانی راسته‌وخۆی ئه‌مریکای داو خستوه.

یان نه‌مانبێستوه که ده‌سه‌لاتدارانی تورکیا له‌ ریگای دیالوگ به‌ شیوه‌یه‌کی دیموکراتیکانه‌ نێزیکه‌ کێشه‌کان ببنه‌وه و چاره‌سه‌ری بکه‌ن، بۆ وێنه‌ کێشه‌ی پتر له‌ 20 میلیۆن کورد که‌ یه‌ک سه‌ده‌یه‌ شه‌ر و کاولکاری به‌ شوینی خۆیدا دینیت و کێشه‌ی قیبرس و کێشه‌ی ئه‌رمه‌نه‌کان و کێشه‌ی ئیکۆنۆمیکه‌ی و کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی ته‌نانه‌ت بۆ تورکه‌کان بۆ خۆیان.

به‌کورتی تورکه‌کان رابردوو و ئیستاشیان هه‌ر له‌سه‌ر مله‌وێری به‌رپۆه‌ چووه‌، پیم وایه‌ داها‌تووشیان هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌م نه‌ریته‌ به‌رپۆه‌ بچیت.

زه‌ینییه‌تی تورک زه‌ینییه‌تیکی داگیرکه‌ره‌، جا عیلمانی بن یان ئیسلامی. ئه‌و تورکیای ئیستا که‌ به‌ کۆماری تورکیا ناسراوه‌، پیکهاته‌ی نیوه‌شی تورک نین به‌لکو کورد و ئه‌مه‌ن و عه‌رب و لاز و چه‌رکه‌سن، به‌لام ده‌سه‌لاتی عه‌سکه‌ری تورکه‌کان به‌سه‌ر هه‌موو تورکیا زاله‌ و ریگا به‌ هیچ نه‌ته‌وه‌یه‌ک نادات و ده‌بیت هه‌مووان مل که‌جی تورکه‌کان بن.

ئه‌مه‌ راستی ده‌وله‌تی تورکیایه‌، که‌ ده‌بێ باش بزانی که‌ ئه‌م ده‌وله‌ته‌ به‌م پیکهاته‌یه‌ جیگای مه‌ترسییه‌و وبه‌ وریایی و هۆشیاری خۆمان ئاگامان له‌ هه‌ر جوړه‌ هه‌لسوکه‌وتیکی هه‌بیت، هه‌ر وه‌ک چۆن یه‌کیته‌ی ئه‌وروپا به‌وردی و وریاییه‌وه‌ چاودێریه‌تی و بۆ نیو سه‌ده‌ ده‌رواته‌ که‌ گوشاری خستووته‌ سه‌ری و به‌ ئه‌ندامیته‌ی خۆی وه‌ری ناگریت که‌ ئه‌ویش ده‌گه‌رپێته‌وه‌ بۆ ناسینی سیستمی ده‌سه‌لاتداری تورکیا له‌ لایه‌ن ئه‌وروپایه‌کانه‌وه‌.

به‌لام راستیه‌کانی ئه‌مپۆ جیهان و ناوچه‌که‌ نشانده‌ری شتانیکی ترن: یه‌که‌م ئه‌وه‌ که‌ ئیمپراتوریه‌تی عوسمانیه‌کان دارووخواه‌ و له‌سه‌ر که‌لاوه‌ رووخواه‌که‌ چی دی خۆه‌لکێشان و خۆ به‌ زل زانی شتیکی بێ واتایه‌.

دووهم ئه‌وه‌ که‌ چیدی دونه‌ی ئه‌مپۆ داگیرکه‌ری قه‌بوول ناکات، ئه‌ویش له‌ لایه‌ن ده‌وله‌تیکی وه‌ک تورکیاوه‌ که‌ کارنامه‌ی رابردوی بۆ هه‌مووان روون و ئاشکرایه‌.

سێهه‌م ئه‌وه‌ که‌ کوردیش ئه‌و نه‌ته‌وه‌ی داماو و بێ ده‌سه‌لات و کوردستانیش ئه‌و ولاتی داگیرکراوی پێشوو نیه‌، ئه‌مپۆ ئه‌گه‌ر هێشتا سنوری ده‌ستکرد له‌ نیوانان دا هه‌یه‌ به‌لام یه‌کیته‌یه‌کی زۆر مه‌زن له‌ نیوانیان دا چینه‌زاوه‌ و هه‌مووان ئاماده‌ن بۆ خۆ به‌خت کردن له‌ پیناوی ئه‌م ده‌سه‌کوته‌ پیرۆزه‌ له‌ باشووری کوردستان.

چواره‌م ئه‌وه‌ که‌، پێشتر دوژمنانی کورد وه‌ک ده‌وله‌ت هه‌ژماریان چوار ده‌وله‌ت بوو، به‌لام ئه‌مپۆ ده‌سه‌لاتی به‌عس و سه‌دام نه‌ماوه‌ و کۆماری ئیسلامی و سوریاش به‌ ده‌ردی خۆیان گرفتارن و تورکیا له‌م نیوه‌دا ته‌نیا یه‌.

پینجه‌میش ئه‌وه‌یه‌ که‌ کورد له‌ باشووری کوردستان، ئه‌مپۆ خواهن هێز و ده‌سه‌لاته‌ و سه‌رکرده‌یه‌تی کوردیش زۆر هه‌ستیاری به‌ ره‌وش و دۆزی هه‌نوکه‌ که‌ له‌ به‌رده‌م کورد دایه‌.

به‌لام له‌ گه‌ل ئه‌مانه‌ش وه‌ک له‌سه‌روه‌ ئاماره‌م پێدا، تورک مله‌وێر له‌ سه‌ر داب و نه‌ریتی باب و باپیرانییه‌تی و له‌وانه‌شه‌ بۆ کورت ماوه‌ش بێت به‌ ده‌ستاویزی تورکه‌مانه‌کانی که‌رکوک و گه‌ریلاکانی پ ک ک کۆمه‌لێک ئاسته‌نگی و زۆری و زه‌حمه‌تی بو باشووری کوردستان ساز کات، له‌به‌ر ئه‌وه‌ش پێویستی به‌ هۆشیارییه‌کی زۆر هه‌یه‌.

پ نه‌ه‌ک دواين پرسیار که‌ په‌یوه‌سته‌ به‌ پرسیاری دووه‌مه‌، به‌رای ئیوه‌ هه‌لوێستی کورد ده‌بێ چۆن بێت و کورد ده‌توانی چی بکات بۆ به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ی له‌ گه‌ل هه‌ره‌شه‌ و گوهرشه‌کانی ده‌وله‌تی تورکیا؟

به‌رێز عوسمان جه‌عه‌فری: هه‌روه‌ک له‌ وه‌لامی پرسیاری یه‌که‌م دا ئیشاره‌تم پێدا کورد ئه‌مپۆ گه‌یشتووته‌ رۆحیکی نه‌ته‌وه‌یی و زۆر به‌ وریایی و هۆشیارییه‌وه‌ سه‌رنجی رووداوه‌کان ده‌دات، له‌ یه‌ک له‌ پارچه‌کانی تر، چه‌ له‌ ئاستی خه‌لکه‌وه‌ و چه‌ له‌ ئاستی بزوتنه‌وه‌ سیاسیه‌کانی کوردستان نیگه‌رانییه‌کی

www.kurdistan.net.org

8-2-2007 17:23 بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

جیدی لەسەر ئەم ھەرەشانە دواوی حکومەتی تورکیا ھەیە، بەلام ئەو زۆر گرنگە کە بۆ بەرەنگار بوونەووی ئەم ھەرەشانە لە لایەن تورکیاوە و ھەمیش لە بەرامبەر ھەر نہیار و دوژمنیکی گەلی کورد ئیمە دەبێ مەرجەعییەتیکی گشتی کورد لە ھەر چوارپارچە کوردستان پیک بینین، ھەرۆک چۆن بزووتنەووی ئیسلامیەکانی جیھان مەرجەعییەتیکیان ھەیە، شیعیەکان لە ھەر کوئ بن مەرجەعییەتیکیان ھەیە، ولاتە عەرەبیەکان ھەرۆھا کۆمەڵی ولاتانی عەرەبیان ھەیە و تورکەکانیش بە ھەمان شیۆ، ئیمەش وە کورد دەبێ مەرجەعییەتیکی وەھامان بیت، سەرکردایەتی کورد دەبێ بە پیشانگی بەرپێزان مام جەلال و کاک مەسعود ھەرچی زووتر بۆ بەرەنگار بوونەووی لەگەڵ ھەر چەشنە ھەرەشە و ھیرشیک بۆ سەر باشووری کوردستان (وەک راپۆرتەکە بیکەر - ھاملتۆن و ئەگەری ھیرشی تورکیا) مەرجەعییەتیکی نەتەوویی ساز کەن و بیگومان ئەمەش دەبیتە ھۆی مەزن بوونی ھیزی سیاسی و چەکداری گەلی کورد و بەم پێیەش پاراستنی حکومەتی باشووری کوردستان گەرەنتی دەکات.

ھیوا: کاک عوسمان لە کۆتایی دا قسەییەکی جیاوازان نییە؟

بەرپێز عوسمان جەعفەری: سپاسی بەرپێزان دەکەم و ھیوادارم کە ھەموو لایەنیکی کوردی سەرکەوتوو بیت و چاوەروانی داھاتووییەکی گەشتەر بۆ کوردستان دەکەم.

hiwawehab@yahoo.com